

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Doctorum placita, & examen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

nedum adæquate specificatum: ac rursus creatam bonitatem esse amoris illius finem; ac primum obiectum; & specificatum eiusdem non esse.

Respondetur etiam ex dictis q. 4. certam, 3. distinguendo antecedens: quod de creatis amoribus concedo; de diuino, & increato nego: oportet enim, ut digne de hoc amore sentiamus, & loquamur plura quæ in creatis nominibus, didicimusque deditere: in hoc quippe propria à Deo ipso, ut sine morio est; ut vidimus, repugnans; intentionalis vero, ab alia, quam Dei bonitate, specificatio, & quasi dependentia ipsius omnimodum ab alio independentiam dedecens: quo circa, & à Dei bonitate specificari adæquate eius amorem oportet, etsi proprie finis eius non sit; & non specificari à bonitate creatæ, etsi quatenus creaturarum amor est, atque inuariat ad creatam extenditur obiectum, motionem illam finis propriam respectu ipsius exerceat: tum quia totum amorem Dei supponit à summa eius bonitate specificatum, & constitutum: tum etiam ne à creatæ bonitate intentionaliter dependeat: quorum postremum in amore creato absurdum non est; primum autem in amore etiam creato non inuenitur.

8. Plura opponit Quirous præter iam soluta quæst. 4. certam, 3. quæ ad duo capita possunt reduci diuinarum perfectionum: commendat enim (inquit) perfectionem amantis non moueri: nisi ex magno bono, nedum summe perfecti amantis Dei; sunt autem creatæ bonæ Dei æstimatione, & respectu, immo & Apostoli Pauli, stercore. Secundum: quia si creaturas propter creatum quid amet de eis gaudebit: quare, & eius felicitas interina, quæ in gaudio de bonis propter se, ut finem appetitibus consistit ex parte saltem à creatis pendeat, quod est absurdum, & à Sancto Augustino supra tale negatum. Respondetur tamen ad primum. Moueri à magno, & non à paruo ipsi opposito prælatiue perfecti, ac summe perfecti amantis esse, quo sensu Paulus omnia arbitrabatur ut stercore, ut Chrysostomus luciferum: aut moueri à magno, & paruo absque huius prælatione, vllave oppositione in affectu perfectioris amantis, quam qui à solo magno mouetur nouerit posse omnino esse, & moueri ab omnibus posse, ut cuiusque bonitas mereatur solus esse perfecti summe amantis Dei, & omniamoris diuini. Ad secundum dicto: speciem habiturum difficultatis, si à motionem finali bonitatis creatæ Dei etiam erga creatam amor specificaretur, non specificatur autem, ut videbimus.

9. Secundo: si ut bonum, & commodum suum, atque e sui complacentia Deus à bonitate creatæ finaliter mouetur: tunc, & hæc ad extrinsecam ipsius felicitatem, & gaudium de ipsa ad intrinsecam spectare videretur, diximus autem nihil creatum, ut sibi bonum, incommensurabile, vel utile amare vltimum posse Deum: quare atque erga sui amorem posse motionem finalem, immo nec medialem exercere: quippe cuius, & felicitatis eius, creatæ vniuersæ nihil referant; solumque allectus bonitatem creatam amari à Deo posse propter ipsam, ac motionem proprie finalem exercere ex complacentia diuina erga creaturas saltem rationales, quibus dubio procul bonæ creatæ plura sunt, & æterna salus, ac beatitas summe bonæ, & ob quam ex complacentia hac, ut rationalem creaturam finem cetera Deum condidisse fide Christiana docemur: qui verò Philosophi, etiam præstantissimi, finem tantum Dei in hominum creatione non inuenerunt, sed in oblectamento, vlti, & fruitione visibilium quandoque steterunt: id quidem totum ex hominum complacentia, & amore à Deo ut finem creationis, vniuersi vultum putarunt. Sic Philo Hebraeus de mundi optimam hominis domum architectatum Deum, tanique perfectissimæ speculæ ornatum ex eius amore inque ipsius oblectamento fuisse fatetur: & Seneca vniuersi huius ædificii apparatus contemplatus, exclamauit. Non necessitas tantummodo nostris prouisum est, usque in delicias amamus.

QVÆSTIO VI.

An propter creaturas amet se Deus?

IN hac, sicut & in proximè anteaquis quæstionibus fecimus, motuum finale à motiuo specificatio (vtrumque enim particula illa complectitur) amoris diuini diuidendum attentè est, ne quæstionis decisio, immo & propositio absonet: ac si affirmatiua sit resolutio, Theologis pluribus, qui duo hæc motuum genera in amore diuino non distinxerunt, sed illum creati amoris instans quoad motionem intentionalem ipsius omnino æstimates confuderunt, videatur aduersari.

CERTAMEN I.

Doctorem placita, & examen.

1. Quæstionem hanc independentem putat Herize noster tractat, de voluntate d. 15. ab eo, quod Deus creaturas propter creatam bonitatem, tanquam finem amet, etsi enim eas tandem propter seipsum, & sui, non autem illarum complacentia amet, poterit se amare propter illas: quemadmodum remotiora media propter proximiora fini intento eligimus, & amamus, & nostri amici amico ex illius complacentia benefacimus, bonaque volumus; sed exempla non præstant: media enim, quæ talia propter ipsa non amantur, ut supra notabamus, nec rationem finis habere possunt: de cuius ratione, ut vox ipsa conuincit, est vltimus amoris nostrum non progredi, idcirco enim finis, siue affectus nostri terminus dicitur, quod vltimus non progreditur. Aliud item exemplum ad rem magis non est. Nam, amici nostri amico cum bona, non ex huius sed illius amore, & complacentia volumus, non huic, sed illi in huius sui amici persona benefacimus formaliter, etsi huic commodum ipsi præstemus, atque materialiter benefacimus: non secus, ac si commodum illud ex nostri complacentia, ac proinde concupiscentia præstaremus. Quare nec dici potest ea illi propter ipsum, siue tanquam finem, siue tanquam finem sui, nec quia ipsi bona à nobis præstari. Ac tandem, ut hæc cessarent, & re exempla non sunt. Neque enim dici potest vel finem vero aliquo sensu amari propter media, vel amico nostro, ex cuius complacentia alteri ipsius amico bona volumus, ac præstamus, ex huius complacentia tanquam finis sui, & propter ipsum bona nos præstare, ac velle: ut oportebat ad probandum Deum, qui amoris diuini erga creatam finis ab Herize allectitur, siue qui siue sui, vero aliquo sensu amari à Deo allectitur: sed huius inconsequentie præsentis, & notatæ supra quæst. 5. inde ortum habent, quod motiuum pure specificatum bonitatis diuina respectu diuini amoris voce propter significatum, à motiuo proprie finali, quod eadem etiam voce significatur, non diuisit.

2. Negare refertur Durandus in 3. d. 27. quæstione 2. num. 6. ubi ait Deum non esse immediatum & proximum concupiscentie obiectum: quia Deus (à se præsertim ipso) amandus est propter seipsum: amore nimirum amicitie seu charitatis, cum quo pugnat amari propter creaturas maxime tanquam finem quoad intentionalem finis motionem. Secundo quia, si Deus ametur ob bonitatem creatam tanquam finem, id quod per se, & naturæ suæ finis est ut medium amabitur vitiosa contra rectum amandi ordinem inuersione, non Deo solum, sed nobis adhuc indigna: & qua peccant, quicunque peccant. Terrio: quia, quicquid amatur propter aliud tanquam finem minus principaliter, atque absolute minus amatur, quam illud aliud: id quod de se, naturaque sua, nec solum vitio nostro, Deo conuenire est impossibile: præsertim respectu amoris Dei.

Dei iustissimi, ac perfectissimi rerum aestimatoris, qui nequit non se summe, ac prae cunctis amabile bonum cognoscere, ac indicare. Rationes has examinabimus diligenter inferius. Nunc solum pro hac sententia recensendi illi omnes sunt, qui Deum propter ipsas creaturas proprio sensu finalis motionis amari negabant q. 5. vt ex nuper dictis contra Herize patet.

3. Secunda sententia affirmat Deum se propter creaturas amare, quam doctissimi innominati, Recentiores docuere apud nostrum Herize tract. de volunt. c. 1. afferentes primo: Deum diligere se propter creaturas vt finem *cui* siue ex ipsarum complacentia. Secundo, vt finem *qui*, seu bonum, quod creaturis ex ipsarum complacentia amatur, tam inadaequatum, quam adaequatum. Hanc eandem sententiam sequutus est ipse Herize, quatenus ait, Deum se amare propter creaturas vt finem *cui* eadem d. c. 1. toto, quia sub eius finem num. 22. censet de hoc solum finem *cui* esse propriam huius loci questionem: tametsi conclusiones horum Recentiorum duae de fine *qui* sibi placere obiter asserat, solidasque earum probationes pollicetur à se dandas disput. 18. verum ea disputatione solum agit, an Deus amet creaturas propter seipsas, vt vidimus q. 5. nihil autem de eo quod Deus seipsum propter creaturas vt finem *qui* velit, vel non velit, immò d. 15. c. 4. negat Deum diligere se propter creaturas vt finem *qui*. Nec video quare non liberat priori loco suam fidem: nec cur sub praesentis questionis titulo aequè proprie examinandum non veniat, an Deus se propter creaturas vt finem *qui* amet, atque vt finem *cui*: cum vtrumque finis nomine, immò vulgariùs finis *qui*, significatur.

4. Aduertunt verò omnes sententiae huius Patroni Deum nusquam se amare, vt medium proprie, propter creaturas, vt finem proprie etiam acceptum: tum quia ad id opus erat, vt medio sui amore creata ad Dei amorem propter ipsa influerent, quod cum identitate amoris diuini erga omnia pugnat: tum etiam addit Herize, c. 4. n. 2. 4. non amari Deum proprie, vt medium ob creaturas, quia non amatur propter eas, vt finem *qui*, ad quem media, quae talia apponenda amandaque sunt, sed propter illas, vt finem *cui* solum: & sane notatum hoc verum aestimo, & ostendam cert. 2. concl. 2. ratio vtrique displicet. Prima: quia solum probat creaturas non posse exercere causalitatem finis respectu amoris Dei cum propter ipsas amatur: ad id enim amoris diuini erga creaturas propter ipsas ab amore diuino erga seipsum propter illas realis distinctio requireretur, quae in vniuerso, & insectili prorsus omniamore Dei repugnat, quae de causa S. Thom. art. 5. & Theologi reliqui amoris diuini nullam vniuersam causam dari posse, docuerunt.

Finalem verò propriam motionem intentionalem diuini amoris citra causalitatem physicam amoris finis in amorem mediorum dari respectu diuini amoris posse omnes Theologi fatentur: docuitque Sanctus Thomas cum ibi, tum 1. cont. Gent. cap. 86. & 87. docens voluntatis diuinæ dari rationem etiam creatam, nullam verò causam: ratio enim, ob quam, est idem atque obiectum intentionaliter mouens finaliter ad amorem, quemadmodum ad voluntatem premiandi nostra honesta opera intentionaliter meritorie propriissime mouent. Secunda Herize ratio, & falsò & ipsi contradictoriè negat Deum amari ob creaturas vt finem *qui*: tum, quia oppositum ipse asseruerat capite 3. numero 22. tum, quia id probant eius rationes pro conclusione de fine *cui* creaturarum respectu amoris Dei: tum denique, quia in hac conclusione de fine *cui* creaturarum respectu amoris Dei erga seipsum apertior est in eius doctrina contradictio: cum asserat Deum omnia, & velle, & praestare creaturis ex complacentia demum suuipius, quin in complacentia creaturarum sistat; vt aliquid ex earum tandem complacentia eis velit, vel donet: quod est solum Deum nullatenus verò creaturam aliquam, esse finem, *cui* amoris diuini erga creaturas.

CERTAMEN II.

Nostra sententia etiam rationibus adserta.

1. Dicendum est: Deum se amare propter creaturas vt finem *cui*, & quia ipsis bonus, seu fini *qui* utilis, conduens, & necessarius est. Conuenio omnino in conclusione cum innominatis ab Herize Doctis Recentioribus, & quoad motionem creaturarum finis *cui* respectu amoris Dei erga seipsum respectu eiusdem huius doctrinae finis *qui* ipsarum respectu eiusdem huius doctrinae contradicam. Probatur facile ex statuta conclusione questione, quod nimirum Deus amet creaturas propter seipsas tanquam finem & *cui*, & *qui*: quia ex amore creaturarum, si propter ipsas quin vltimus ad se tanquam finem *cui* vel qui progredi debeat, fit Deum posse in ipsis vltimate complacere, & ex ipsarum complacentia bona ipsis siue honesta, siue iucunda, licita tamen, non turpia, & vtilia ob hac obtinenda amare: vt de facto nobis saltem aeternam, & quicquid ad illam consequendam conducit, gratiam auxilientem, iustificantem, & reliqua supernaturalia dona vult: & donat ex nostri amoris & complacentiae alioqui, & eius in nos amicitia non esset, omnique eius erga nos formalis beneficentia, & gratia esset deneganda, contra Theologos omnes, & Catholicam fidem.

2. Tum sic: atqui Deus nobis utilis, ac profectus, immò necessarius est, cum, vt obiectum, tum, vt efficiens, & beatitudinis nostrae, mediocum quoad ipsam consequendam, siue proxime, siue remote conducentium, & necessarium principium: ergo, & se amat ob nostram beatitudinem, eulque motionem finalem finis *qui*, & ex complacentia nostri, & motionem finis *cui* quae creaturam procul dubio sunt. Quae initio opposita pro negata sententia sunt, atque huius argumenti effugia potius aperire, inferius diluemus: quo, & effugia praecedunt. Probatur secundo: quia ad perfectionem amoris diuini spectat esse omniamorem cuiusvis, & omnium obiectorum quouis modo absque imperfectione amabilium, & ob quamcumque rationem bonitatis in quouis eorum reperitur, vt de scientia, & aliis praedicatis diuinis in genere quouis est constans: aut Deus bonitatem vultu habet ad creaturas, & in amore sui ob illam nulla est imperfectio: ergo Dei amor de seipso, vt vtili creaturis etiam erit: quod fieri nequit, nisi amor Dei sit ob creaturas finaliter mouentes ad ipsum, imperfectiois defectus ex argumentorum solutione constabit.

3. Dicendum est secundo, motionem hanc bonitatis creaturæ, vt finis *qui*, & finis *cui*, respectu amoris Dei erga seipsum esse, quoad motionem propriam finalem, non tamen primariam, quoad affectum, & primarium motionis finalis effectum. Prima conclusionis pars est perspicua. Nam creaturae mouent Dei voluntatem, vt se ex complacentia creaturarum amet, vt bono creato & vltimo, seu tanquam vltimus terminus eius amoris vultu utilis, ac necessarius ipse Deus est, atque à seipso cognoscitur. Sed nihil aliud formalis motio finis *qui* & finis *cui* continet: ergo respectu eius amoris Dei ob creaturas motionem propriam finis *cui*, & finis *cui* creaturas exercent. Secunda conclusionis pars haud difficultas probatur: quia primaria finis motio est ad desiderium, amorem, electionem, atque appositionem mediorum ad finem consequendum: ac proinde earum positionem, existentiamque ante intentionem & amorem ipsarum ob finem illum praesupponere nequit: atqui Deus enumeratis modis utilis, necessariusque nobis ad salutem, & reliqua ad ipsam conducentia inter omnem salutis nostrae ex nostri complacentia intentionem à se ipso prae habetur, & supponitur: ergo ratio finis *qui*, & *cui* creaturarum respectu amoris Dei se propter ipsas amantis non est motio primaria finis, quoad affectum, & primarium eius effectum.